
Editorial: Bioethics and education

It is a great joy to prepare a thematic block of articles, but here the joy is even more significant for three reasons. The first is that these are the articles based on presentations held at the scientific symposium *Bioethics and the Challenges of Contemporary Education*, which was organised as a part of the international scientific and art conference *Contemporary Themes in Education – CTE* held at the Faculty of Teacher Education, the University of Zagreb on the occasion of the hundredth anniversary of the Faculty. It should be mentioned that within the conference, in collaboration with the Scientific Centre of Excellence for Integrative Bioethics, a roundtable was held on *The Role of Bioethics in Creating the Model of Contemporary Education*. The roundtable presented the activities in the field of bioethics at the level of four Croatian universities. Another reason for joy is that the articles are about (successful) attempts to thematise the relationship between bioethics and the construction of education, we would say at a very high level of scientific meticulousness and creative imagination. There is no doubt that education is a central theme of the development of any society and that it is impossible to imagine a competent and active member of society without a significant system of education in society. There is also no doubt that only the constant critical questioning of numerous aspects of educational activities leads to the improvement of the system in question. Precisely the articles we present in the broadest range of themes – and yet connected with a visible bioethic thread – testify, we believe, to the success of these efforts. The third reason for joy is that this thematic block appears in the journal *Jahr*, which, due to dedicated work of the Editorial Board in a decade of existence, has become a real reference point for the development of bioethics, especially European bioethics and, at the same time, bioethics open to all problematic, thematic, conceptual, and cultural views on the problem of life, in all its broadness, from biological to cultural dimensions and determinations. Without a doubt, it is a great honour to present these contents to readers on the pages of the journal *Jahr*.

In this comprehensive block, with a total of twelve articles, it is a presentation of bioethical issues, especially viewed from the angle of education. Indeed, it is a wide range of issues, from those outlined through a view of ancient philosophy, classical philosophical themes and relevant authors, to the delineation of modern education systems. Furthermore, it is about the presentation of certain bioethical issues, specific views on life challenges and situations (attitude towards animals, the *cyber* life problems, etc.), as well as bioethical interpretation of different areas of

knowledge (philosophy, literature, history, etc.). Besides, it is also about activism inspired by bioethical ideas as well as the application of the reach of bioethics in public social mechanisms (specifically, the water sector). In short, from theory to application, from established bioethical areas to marginal bioethical themes, and all presented in the light of education, in particular, the constant effort to improve the education system and improve it both in thematic and implementation terms. We believe that as authors and editors we have remained consistent with the fundamental determination of bioethics, which is the creation of stable, wise, and grounded constructions of knowledge that can become the foundation of caring for life, caring for each individual and caring for a common living environment.

The editors have an opportunity to thank the authors of the articles, as well as the reviewers, and all those who in any way participated in the creation of this thematic block. Special thanks are entitled to the management of the Faculty of Teacher Education of the University of Zagreb for accepting the concept of the symposium on the basis of which these articles were created, as well as the management of the Scientific Centre of Excellence for supporting our efforts. The immense gratitude goes to the Editorial Board of the scientific journal *Jahr* for providing space for the publication of articles. The relevance of the journal in which the articles are published indeed contributes not only to their greater visibility but also gives more shine to essential and necessary discussions on the crucial issues of the human of today.

How much we have managed to bring the mentioned areas closer, both during the symposium and in this thematic block, remains to be judged. We hope that this judgment will be formed by the readers of this journal and this thematic block and that the discussions, based on that reading, will be the basis of a new bioethical encounter.

Tomislav Krznar

Silvia Rogošić

Uvodnik: Bioetika, odgoj i obrazovanje

Velika je radost prirediti tematski blok radova, no ovdje je radost još veća, i to iz triju razloga. Prvi je taj što je riječ o radovima oblikovanim na temelju izlaganja održanih na znanstvenom simpoziju *Bioetika i izazovi suvremenog odgoja i obrazovanja*, koji se održao u okrilju međunarodne znanstvene i umjetničke konferencije *STOO – Suvremene teme u odgoju i obrazovanju*, održane na Učiteljskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu u povodu sto godina postojanja Fakulteta. Treba spomenuti da je u okviru spomenute konferencije, u suradnji sa Znanstvenim centrom izvrsnosti za integrativnu bioetiku, održan i okrugli stol *Uloga bioetike u izgradnji modela suvremenog obrazovanja* na kojemu je prikazano djelovanje u području bioetike i to na razini četiriju hrvatskih sveučilišta. Drugi razlog radosti je što je u člancima riječ, rekli bismo na vrlo visokoj razini znanstvene akribije i stvaralačke imaginacije, o (uspjelim) pokušajima tematiziranja odnosa bioetike te konstrukcija odgoja i obrazovanja. Nema dvojbe da su odgoj i obrazovanje središnje teme razvoja svakog društva i da nije moguće zamisliti kompetentnog i aktivnog člana društva bez ozbiljnog sustava odgoja i obrazovanja u društvu, kao što nema dvojbe da samo neprestano kritičko propitivanje brojnih aspekata odgojne i obrazovne djelatnosti dovodi do poboljšanja sustava o kojemu je riječ. Upravo radovi koje donosimo u najširem spektru tema – a opet povezani neskrivenom bioetičkom niti – svjedoče, vjerujemo, o uspješnosti tih nastojanja. Treći razlog radosti je što se ovaj tematski blok pojavljuje na stranicama časopisa *Jahr* koji je, temeljem posvećenog rada Uredništva, u desetljeću postojanja postao uistinu referentno mjesto razvoja bioetike, posebno europske bioetike te, istovremeno, bioetike otvorene svim problemskim, tematskim, konceptualnim i kulturnim pogledima na problem života, u svoj njegovoj širini, od bioloških do kulturalnih dimenzija i određenja. Nema dvojbe da je velika čast predočiti čitateljima ove sadržaje upravo na stranicama *Jahra*.

U obimnom bloku koji donosimo, ukupno dvanaest radova, riječ je o prikazu bioetičkih problema, posebno sagledanih iz kuta odgoja i obrazovanja, a doista je riječ o širokom spektru problema, od onih ocrtanih u okrilju antičke filozofije, preko klasičnih filozofskih tema i relevantnih autora, do ocrtavanja suvremenih sustava odgoja i obrazovanja. Nadalje, riječ je i o prikazu pojedinih bioetičkih problema, pojedinih pogleda na životne izazove i situacije (odnos prema životinjama, problemi *cyber-života i sl.*), kao i o bioetičkom interpretiranju različitih područja znanja (filozofije, književnosti, povijesti i sl.). Također, riječ je i o aktivizmu inspiriranom bioetičkim idejama, kao i o primjeni dosega bioetike u javnim društvenim

mehanizmima (konkretno, vodnom sektoru). Ukratko, od teorije do primjene, od etabliranih bioetičkih područja do rubnih bioetičkih tema, a sve je prikazano u svjetlu odgoja i obrazovanja, konkretno, zauzetog nastojanja oko poboljšavanja sustava odgoja i obrazovanja i to poboljšavanja, kako u tematskom tako i provedbenom pogledu. Vjerujemo da smo time, kao autori i kao urednici, ostali dosljedni temeljnom određenju bioetike, a to je izgradnja postojanih, promišljenih i utemeljenih, konstrukcija znanja koje mogu postati temelj brige za život, brige za svakog pojedinca i brige za zajedničko životno okružje.

Urednici su u sretnoj prilici zahvaliti autoricama i autorima radova, kao i recenzenticama i recenzentima, svima koji su na bilo koji način sudjelovali i izradi ovog temata. Treba posebno zahvaliti upravi Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu na prihvaćanju koncepta simpozija na temelju kojeg su i nastali ovi radovi, kao i upravi Znanstvenog centra izvrsnosti na podršci i podupiranju naših nastojanja. Najveća hvala ide Uredništvu znanstvenog časopisa *Jahr* na osiguravanju prostora za objavu radova. Relevantnost časopisa u kojemu se radovi objavljuju zasigurno pridonosi, ne samo njihovoj većoj vidljivosti, nego daje i veći sjaj važnim i potrebnim raspravama o bitnim pitanjima *čovjeka* današnjice.

Koliko smo uspjeli približiti spomenuta područja, kako u simpoziju, tako i u ovom tematu, ostaje na prosudbu. Nadamo se da će tu prosudbu ostvariti čitatelji ovog časopisa i ovog temata i da će diskusije nastale na temelju tog čitanja biti temelj nekog novog bioetičkog susreta.

Tomislav Krznar

Silvia Rogošić